

Ukraine, requires a wider involvement and application of modern information technologies, and the latest achievements in various fields of science; 3) modern information technology is a complex tool that opens new prospects for application in investigative, operational, expert, advocacy, prosecutorial and judicial activities.

Key words: innovation, information, criminal proceedings, crime investigation, modern technologies.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.30>

УДК 343.94:004

Ярослав Валентинович Неділько
аспірант
кафедри кримінального процесу та криміналістики
Навчально-наукового інституту права

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1483-3479>

E-mail: nedilkoyaroslav@gmail.com

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ)
ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ,
ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (КІБЕРЗЛОЧИНІВ),
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Стаття присвячена особливостям проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються з використанням інформаційних технологій (кіберзлочинів), в умовах воєнного стану. Розглянуто процесуальні та тактичні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кіберзлочинів в умовах воєнного стану. Пропонується удосконалення проведення огляду місця події у кіберзлочинах.

Ключові слова: інформаційні технології, кіберзлочини, воєнний стан, проведення окремих слідчих (розшукових) дій, огляд, обшук, допит в режимі відеоконференції.

Постановка проблеми. У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації (далі – РФ) проти України, Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 [1], затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [2], введено воєнний стан по всій території України строком на 30 діб. Указом Президента України № 133/2022 від 14.03.2022 строк дії воєнного стану з 26.03.2022 продовжено [3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремим аспектам проблемних питань проведення слідчих (розшукових) дій в умовах різних правових режимів, у тому числі і воєнного стану, приділяли увагу у своїх роботах науковці Р. А. Авраменко, А. М. Безносок, В. Г. Дрозд, Д. О. Коваль, О. В. Лазукова, Р. І. Мельник, М. С. Туркот, Т. П. Чубко та інші.

Мета дослідження. Існує вагомим необхідність в окресленні тактичних та процесуальних питань, які можуть виникати при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються з використанням інформаційних технологій (кіберзлочинів), в умовах воєнного стану. Зокрема, особливості проведення огляду, обшуку та допиту в режимі відеоконференції під час розслідування кіберзлочинів. Удосконалення процесу дослідження та фіксації доказової інформації.

Викладення основного матеріалу. Згідно Закону України «Про правовий режим воєнного стану» під воєнним станом розуміють особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. Відповідно ст. 6 Закону межі території, на якій вводиться воєнний стан, час введення і строк, на який він вводиться, визначаються в Указі Президента України [4].

Слід зауважити, що Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) містить Розд. IX¹ «Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпеченням національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ у Донецькій та Луганській областях», в якій міститься одна ст. 615. За змістом зазначеної статті, у редакції Закону України № 2111-IX від 03.03.2022, у разі введення в Україні або окремих її місцевостях (адміністративній території) воєнного, надзвичайного стану, проведення Антитерористичної операції на сході України (далі – АТО) чи заходів забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ та інших держав проти України, при відсутності об'єктивної можливості виконання в встановлені законом строки слідчим суддею повноважень, зазначених у п. 2 ч. 1 ст. 615 КПК України, такі повноваження покладаються на керівника відповідного органу прокуратури, за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором. Також необхідно пам'ятати, що відповідно до ч. 3 ст. 615 КПК України про таке рішення слід невідкладно повідомити прокурора вищого рівня, а також суд згідно з переліком,

визначеним Державною судовою адміністрацією України, та надати не пізніше 10 днів копії відповідних документів з дня повідомлення [5].

Порядок реалізації повноважень прокурора при неможливості виконання у встановлені законом строки слідчим суддею визначених законом повноважень визначено Інструкцією «Про порядок превентивного затримання у районі проведення антитерористичної операції осіб, причетних до терористичної діяльності, та особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції» № 872/88/537 від 26.08.2014 [6].

Окрім того, Верховним Судом підготовлено лист «Щодо окремих питань здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану», у якому судам і органам досудового розслідування надано методично-інформаційну допомогу по застосуванню ст. 615 КПК України [7].

Варто зазначити, що в ст. 615 КПК України особливості досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення АТО чи заходів із забезпеченням національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ або інших держав проти України є відступом нашої держави від зобов'язань, визначених п.3 ст.2, ст.ст. 9 та 15 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та ст. 5, 6, та 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У зв'язку з цим, 21.05.2016 Верховна Рада України прийняла Постанову, якою обґрунтувала підстави відступу від взятих міжнародних зобов'язань метою стримування збройної агресії та забезпечення інтересів суспільства і держави в цих умовах [8].

У науковій літературі аргументовано звертається увага на той факт, що введення у дію одного з особливих правових режимів (воєнного стану), не зумовлює автоматичного запровадження особливого режиму досудового розслідування, оскільки фактичною підставою для запровадження останнього є об'єктивна неможливість здійснення досудового розслідування у звичайному порядку [9, с. 50].

Разом з тим, крім особливостей, зазначених у ст. 615 КПК України, кримінальне провадження здійснюється із дотриманням загальних норм КПК України.

Злочинні дії з боку РФ відбуваються не тільки під час проведення бойових дій на певній адміністративній території, але й у кіберпросторі. Зокрема, кіберполіція України зафіксувала низку незаконних дій країни-агресора, серед яких: розсилка спаму, сканування портів, DoS атаки, спроби вторгнення, розповсюдження шкідливого програмного забезпечення та здійснення пропаганди [10]. Вчинення даних протиправних діянь залишає велику кількість інформації, що може бути використана для швидкого та ефективного розслідування, встановлення винних осіб та притягнення їх до відповідальності, а також в отриманні доказів для надання їх Міжнародному кримінальному суду.

Однією із першочергових слідчих (розшукових) дій, що дозволяє швидко зафіксувати сліди протиправних посягань, є проведення огляду.

Вченими-криміналістами пропонуються різні тлумачення огляду. На нашу думку, цілком слушним є визначення В. О. Коновалової, яка пропонує

оглядом називати слідчу (розшукову) дію, що полягає в безпосередньому сприйнятті об'єктів із метою виявлення слідів кримінального правопорушення та інших речових доказів, з'ясування обставин події, а також обставин, що мають значення для кримінального провадження [11, с. 297].

КПК України у ст. 237 наводить наступні види огляду: огляд місцевості, огляд приміщення, огляд речей та документів, огляд житла чи іншого володіння особи. Слід зазначити, що єдина слідча (розшукова) дія, яка може бути проведена до внесення в Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі – ЄРДР) відомостей про вчинене кримінальне правопорушення – огляд місця події (ч. 3 ст. 214 КПК України) [5].

Однак, під час воєнного стану, якщо відсутня технічна можливість доступу до ЄРДР – рішення про початок досудового розслідування приймає слідчий, прокурор, про що виносить відповідну постанову, а відомості, що підлягають внесенню до ЄРДР, вносяться за першої можливості [5].

Безперечно, однією з найважливіших умов ефективного проведення огляду у кримінальних провадженнях про кіберзлочини є суворе дотримання встановлених правил поведінки з комп'ютерною технікою (чи іншими електронними пристроями) та носіями інформації, технічно грамотне проведення пошуку доказів, потрібної інформації.

Оскільки слідчі не завжди володіють знаннями та навичками у технічній сфері, що може призвести до втрати, знищення чи псування доказової інформації, тому необхідно до огляду кіберзлочинів залучати спеціаліста, який точно та у логічній послідовності допоможе виявити інформацію, що буде основою для побудови слідчих версій [12, с. 173].

Слушно також пропонує В. А. Журавель запрошувати до огляду у кіберзлочинах понятими осіб, які знайомі з роботою електронно-обчислювальних машин, що сприятиме більш ефективній фіксації доказової інформації [13, с. 399].

Враховуючи режим воєнного стану, слідчі не завжди мають можливість виїхати до місця події та провести огляд комп'ютерної техніки (чи інших електронних пристроїв). Проте, вчасне проведення огляду місця події має вкрай важливе значення для ефективного проведення розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються з використанням інформаційних технологій (кіберзлочинів).

Проаналізувавши наукову літературу, можна виокремити наступні тактичні рекомендації проведення огляду місця події у кіберзлочинах під час правового режиму воєнного стану.

По-перше, необхідно своєчасно створити слідчу групу, визначити її кількісний і якісний склад та керівника, належно оформити це процесуально, раціонально розподілити функціональні обов'язки членів групи та створити ефективну системи обміну інформацією [9, с. 53]; підготувати необхідні технічні засоби та визначитися зі спеціалістом, який буде залучений до проведення огляду.

По-друге, перед виїздом на місце події для проведення огляду необхідно попередити військовослужбовців, які дислокуються на зазначеній території та які повинні супроводжувати слідчу групу [9, с. 53].

По-третє, якщо існує небезпека у районі проведення огляду та неможливості його проведення, тоді військові самі повинні доставити комп'ютерну техніку у найближче безпечне місце для його огляду [14, с. 149]. Однак, перед цим необхідно проінструктувати військовослужбовців про порядок поводження з комп'ютерною технікою (чи іншими електронними приладами) та налагодити постійний зв'язок з ними.

Варто зауважити, що позитивним моментом є дії законодавця із вдосконалення правових норм стосовно проведення огляду комп'ютерних даних. Так, 24.03.2022 прийнято Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам», де зазначається про огляд комп'ютерних даних, який проводиться слідчим, прокурором шляхом відображення у протоколі огляду інформації, яку вони містять, у формі, придатній для сприйняття їх змісту (за допомогою електронних засобів, фотозйомки, відеозапису, зйомки та відеозапису екрана тощо або у певній паперовій формі) [15]. Проте, законодавець не дає тлумачення поняття «комп'ютерних даних».

Також, згідно даного Закону [15] зміни відбулися і в проведенні обшуку. Частина 6 ст. 236 КПК України доповнено наступним положенням: слідчий, прокурор під час проведення обшуку має право відкривати закриті приміщення, сховища, речі, долати системи логічного захисту, якщо особа, присутня при обшуку, відмовляється їх відкрити чи зняти (деактивувати) систему логічного захисту або обшук здійснюється за відсутності осіб, зазначених у ч. 3 ст. 236 КПК України.

Разом з тим невідомо, яким чином слідчий, прокурор будуть долати дану систему логічного захисту (код-пароль), якщо особа відмовляється її зняти чи деактивувати (або особа взагалі відсутня). На нашу думку, в даному випадку, з метою збереження доказової інформації, необхідно вилучити даний пристрій та направити його для проведення експертного дослідження.

В умовах дії воєнного стану, під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються з використання інформаційних технологій (кіберзлочинів), виникає необхідність в отриманні доказової бази шляхом проведення допитів свідків та потерпілих.

На наше переконання, в таких випадках не слід нехтувати положеннями ст. 232 КПК України щодо проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції під час досудового розслідування.

Зважаючи на висловлені у криміналістичній літературі думки, можна виокремити наступні тактичні особливості підготовки та фіксації допиту під час розслідування кіберзлочинів у режимі відеоконференції в умовах воєнного стану.

Так, на стадії підготовки до допиту в режимі відеоконференції слід: 1) визначити коло осіб, яких необхідно допитати чи залучити для проведення допиту (спеціалісти, психологи, педагоги тощо); 2) підібрати та перевірити відповідні технічні засоби (комп'ютерна техніка, перевірка

наявності вільного місця на носії інформації тощо), а також забезпечити інформаційну безпеку, щоб не допустити втрату чи витік отриманої інформації [16, с. 203] [17]; 3) визначитися із місцем проведення допиту у режимі відеоконференції; 4) повідомити всіх учасників про проведення допиту [17]; 5) проконсультуватися зі спеціалістом та окреслити коло вагомих питань, які необхідно з'ясувати під час проведення допиту, а також їх послідовність.

На стадії фіксації допиту в режимі відеоконференції слід: 1) здійснити запис відеограми на носії відеозапису; 2) створити архівну та робочу копії відеограми; 3) перевірити якість обох копій; 4) долучити робочу та архівну копії до матеріалів кримінального провадження [16, с. 203].

Слід зауважити, що ефективність проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії залежить від справності та сучасності технічних засобів, які будуть застосовуватись, а також швидкості передачі інформації [16, с. 203].

Необхідно зауважити, якщо слідчий, прокурор не можуть провести допит у режимі відеоконференції, слід скористатися положеннями ч. 11 ст. 232 КПК України та провести опитування особи у режимі відео- або телефонної конференції.

Висновки. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що в умовах воєнного стану питання підвищення ефективності протидії кіберзлочинам, як одному із проявів агресії з боку РФ, стає нагальною проблемою.

Розглянуті процесуальні слідчі (розшукові) дії спрямовані на безпосереднє виявлення та фіксацію доказової інформації в умовах особливого правового режиму, що має важливе значення для встановлення обставин події кримінального правопорушення.

З огляду на значне збільшення в умовах воєнного стану проявів пропаганди, спаму, розповсюдження шкідливого програмного забезпечення у різних електронних середовищах: Instagram, Telegram, Facebook, Viber, веб-сайтах тощо, постає питання в оперативному фіксуванні даних протиправних дій. Враховуючи специфіку зазначеної категорії кримінальних правопорушень, не завжди виникає потреба у виїзді на місце події для фіксації таких дій, оскільки вони вчиняються у кіберпросторі.

Пропонуємо, удосконалити процес відеозапису екрану, створивши для слідчого операційну систему на базі Linux та додаткову програму для фіксації протиправних дій. Дана програма повинна фіксувати всі дії слідчого із дослідження та фіксації доказової інформації, що залишена в електронному середовищі. Зокрема, програма повинна зафіксувати момент входу до операційної системи, відкриття відповідних програм фіксації, час здійснення даної дії, який ресурс досліджується тощо. При цьому, отримані дані відеозапису (компакт-диск, флешка) повинні долучатися до протоколу огляду.

Перелік посилань

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL:

References

1. On the imposition of martial law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine of 24.02.2022 No. 64/2022. Retrieved from:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>. (дата звернення: 28.03.2022).
2. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» Закон України від 24.02.2022 № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-IX#Text>. (дата звернення 28.03.2022).
3. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 14.03.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1332022-41737>. (дата звернення 28.03.2022).
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. (дата звернення 28.03.2022).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (дата звернення 28.03.2022).
6. Про затвердження Інструкції про порядок превентивного затримання у районі проведення антитерористичної операції осіб, причетних до терористичної діяльності, та особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції: наказ Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України від 26.08.2014 № 872/88/537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1038-14#n14>. (дата звернення 28.03.2022).
7. ВС підготував інформаційний лист щодо окремих питань здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1261463/>. (дата звернення: 28.03.2022).
8. Про Заяву Верховної Ради України «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>. (in Ukrainian).
2. On approval of the Decree of the President of Ukraine "On the imposition of martial law in Ukraine" Law of Ukraine as of 24.02.2022 No. 2102-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-IX#Text>. (in Ukrainian).
3. Decree of the President of Ukraine "On the extension of martial law in Ukraine" as of 14.03.2022. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/1332022-41737>. (in Ukrainian).
4. Law of Ukraine "On the legal regime of martial law" as of 12.05.2015 No. 389-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. (in Ukrainian).
5. Criminal Procedure Code of Ukraine as of 13.04.2012 No. 4651-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (in Ukrainian).
6. On approval of the Instruction on the procedure for preventive detention in the anti-terrorist operation of persons involved in terrorist activities, and special regime of pre-trial investigation in martial law, state of emergency, or in the anti-terrorist operation: order Ministry of the Interior Affairs of Ukraine, Prosecutor General's Office Of Ukraine, Security Services of Ukraine as of 26.08.2014 No. 872/88/537. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1038-14#n14>. (in Ukrainian).
7. The Armed Forces prepared an information letter on certain issues of pre-trial investigation under martial law. Retrieved from: <https://court.gov.ua/press/news/1261463/>. (in Ukrainian).
8. On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine "On Ukraine's Derogation from Certain Obligations Defined by the International Covenant on Civil and Political Rights and the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms":

основоположних свобод»: Постанова Верховної Ради України від 21.05.2015 № 462-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19#Text>. (дата звернення 28.03.2022).

9. Туркот М. С., Лазукова О. В. Особливості організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням в умовах дії особливих правових режимів. *Вісник національної академії прокуратури*. 2019. № 2. С. 44-59. <https://doi.org/10.34285/visnyknapu2019.02.044>.

10. Рекомендація щодо кібератак за допомогою ресурсів хмарних провайдерів. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/news/rekomendacziya-shhodo-kiberatak-za-https://cyberpolice.gov.ua/news/rekomendacziya-shhodo-kiberatak-za-dopomogoyu-resursiv-xmarnyx-provajderiv-2018/>. (дата звернення 28.03.2022).

11. Криміналістика: підруч.: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків, 2019. Т. 1. 456 с.

12. Ахтырська Н. М. Актуальні проблеми розслідування кіберзлочинів: навч. посіб. Київ, 2018. 229 с.

13. Керівництво з розслідування злочинів: наук.-практ. посіб. / Шепітько В. Ю., Коновалова В. О., Журавель В. А. та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків, 2009. 960 с.

14. Цуцкірідзе М. С. Проблемні питання досудового розслідування в зоні проведення антитерористичної операції. *Особливості процесуального доказування у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені на тимчасово окупованих територіях*: матеріали круглого столу (м. Київ, 26.07.2016). Київ, 2016. С. 148-149.

15. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам: Закон України від 15.03.2022 № 2137-IX. URL:

Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of May 21, 2015 No. 462-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/462-19#Text>. (in Ukrainian).

9. Turkot, M. S., Lazukova, O. V. (2019). Features of the organization and procedural management of pre-trial investigation in the conditions of special legal regimes. *Bulletin of the National Academy of the Prosecutor's Office*. No. 2. P. 44-59. Retrieved from: <https://doi.org/10.34285/visnyknapu2019.02.044>. (in Ukrainian).

10. Recommendation on cyber-attacks using cloud resources. Retrieved from: <https://cyberpolice.gov.ua/news/rekomendacziya-shhodo-kiberatak-za-https://cyberpolice.gov.ua/news/rekomendacziya-shhodo-kiberatak-za-dopomogoyu-resursiv-xmarnyx-provajderiv-2018/>. (in Ukrainian).

11. Shepitko, V. Yu. (Ed.). (2019). Forensics: textbook: in 2 volumes. Kharkiv. Vol. 1. 456 p. (in Ukrainian).

12. Akhtyrskaya, N. M. (2018). Current issues in the investigation of cybercrime: textbook. Kyiv. 229 p. (in Ukrainian).

13. Shepitko, V. Yu. (Ed.). (2009). Guide to the investigation of crimes scientific and practical manual. Kharkiv "Odyssey". 960 p. (in Ukrainian).

14. Tsutskiridze, M. S. (2016). Problematic issues of pre-trial investigation in the anti-terrorist operation. Features of procedural evidence in criminal proceedings on crimes committed in the temporarily occupied territories: materials round table (July 26). Kyiv. P. 148-149. (in Ukrainian).

15. Law of Ukraine "On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Electronic Communications" to Increase the Effectiveness of Pre-Trial Investigations "in hot pursuit" and Counteraction to Cyber Attacks: Law of Ukraine as of 15.03.2022 No. 2137-IX. Retrieved from:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20#Text>.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20#Text>. (in Ukrainian).

16. Черняк Н. П., Гаркуша А. Г. Процесуальні особливості проведення допиту та пред'явлення для визнання в режимі відеоконференції за законодавством України. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*, 2016. С. 199-203.

16. Cherniak, N. P, Harkusha, A. H. (2016). Procedural features of interrogation and presentation for identification by videoconference under the laws of Ukraine. *Journal of National Jurisprudence: Theory and Practice*. pp. 199-203. (in Ukrainian).

17. Книженко С. О., Матюшкова Т. П. Правові, організаційні і тактичні основи проведення дистанційного досудового розслідування. *Бюлетень обміну досвідом роботи МВС України*. Київ. 2015. № 201. С. 116-125.

17. Knyzhenko, S. O., Matiushkova, T. P. (2015). Legal, organizational, and tactical bases of remote pre-trial investigation. *Bulletin of exchange of experience of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. Kyiv. No. 201. P. 116-125. (in Ukrainian).

FEATURES OF CONDUCTING INDIVIDUAL INVESTIGATORS (SEARCHED) ACTIONS DURING THE INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES COMMITTED USING INFORMATION TECHNOLOGIES (CYBERCRIMES) IN A MILITARY CONDITION

Ya. Nedilko

The article is devoted to the peculiarities of conducting investigative (search) actions during the investigation of criminal offenses committed using information technology (cybercrime) under martial law. The procedural and tactical features of conducting separate investigative (investigative) actions in the investigation of cybercrimes under martial law are considered.

The domestic procedural legislation regulating the conduct of investigative (search) actions under martial law is studied. Also, an analysis of certain provisions of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine was carried out.

The article discusses the features of conducting an inspection, search, and interrogation in videoconference mode during the investigation of criminal offenses committed using information technology (cybercrime) under martial law. The adopted amendments to the legislation improving the conduct of inspection and search are analyzed. The scientific literature has been summarized and tactical recommendations to investigators and prosecutors on conducting an inspection and interrogation in videoconference mode during martial law have been highlighted. It is noted that the effectiveness of interrogation in videoconference mode depends on the serviceability and modernity of the technical means to be used, as well as the speed of information transmission

It is noted that it is necessary to improve the process of recording the screen by creating a Linux-based operating system for the investigator and an additional program for fixing illegal actions. This program should record all the actions of the investigator to investigate and record the evidentiary information left in the electronic environment. In particular, the program must record the moment of entry into the operating system, the opening of the corresponding fixation programs, the time of this action, which resource is being investigated, and the like. At the same time, the

received video recording data (CD-ROM, USB flash drive) should be attached to the inspection protocol.

Key words: information technology, cybercrimes, martial law, individual investigative (detective) actions, examination, search, interrogation via videoconference.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.3>

УДК 343.14/.112

Олексій Анатолійович Рижий
аспірант
кафедри кримінального процесу
та криміналістики факультету № 1
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5264-3599>

E-mail: Rigii555@gmail.com

Львівський державний університет внутрішніх справ

ОЦІНКА ПОКАЗАНЬ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Дослідження присвячене науковому аналізу оцінки показань підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого, експерта в суді першої інстанції. З метою з'ясування суб'єктів, уповноважених на здійснення зазначеної діяльності у кримінальному процесі, досліджено та проаналізовано такі категорії, як «оцінка доказів», «активність суду у дослідженні доказів», «змагальність». Наведено аргументи, що під час судового провадження в суді першої інстанції єдиним суб'єктом оцінки показань доказів є суд.

Ключові слова: кримінальне провадження, показання, оцінка доказів, судовий розгляд, суд.

Постановка проблеми. Процес доказування у кримінальному провадженні є центральною ланкою кримінального судочинства загалом. Робота з доказами займає надважливе місце у кримінальному процесі. Якщо доказова діяльність завершилася безрезультатно та не встановлено ким і за яких обставин учинене кримінальне правопорушення, то кримінальне судочинство безглузде.

Науковий інтерес до процесу доказування абсолютно виправданий і невинуваченого, потерпілого, свідків та